

ELVIRA MÉNDEZ MÉNDEZ, amb DNI 00644197J, en qualitat de representant legal de l'ASSOCIACIÓ SALUT I FAMÍLIA, organització no lucrativa amb domicili social al carrer Via Laietana, 40 3r. 2a. B de Barcelona, que des de fa quinze anys i fins el propassat 3 d'Abril d'enguany dia en que va rebre una notificació del Cap de Departament de la Gerència de Recursos, Secretaria General, Departament de Població i Processos Electorals gaudia de la confiança de l'Ajuntament de Barcelona per a que a la seva adreça social es poguessin empadronar persones vulnerables en règim d'empadronament en col·lectiu sense pernocta, **vol contribuir a que l'empadronament a la ciutat de Barcelona sigui un dret efectiu de ciutadania que es pugui exercir de forma equitativa amb totes les garanties jurídiques**, per la qual cosa

EXPOSA

1 - Fonaments de Dret

1.1 – A l'article 15 de la Llei 4/1996 de 10 de Gener per la que es modifica la Llei 7/1985 de 2 d'Abril, reguladora de les bases del règim local es disposa que tota persona que visqui en Espanya està obligada a inscriure's al padró del municipi on resideix habitualment i que la condició de veí s'adquireix en el mateix moment de la inscripció al padró.

1.2 – Que la Resolució de 17 de Febrer de 2020 de la Presidència de l'Institut Nacional d'Estadística i de la Direcció General de Cooperació Autonòmica i Local va dictar instruccions tècniques als Ajuntament sobre la gestió del padró municipal i en el seu punt 3 es refereix expressament a l'empadronament en infrahabitatges i de persones sense domicili remarcant que a les situacions més extremes on es pot plantejar el dubte sobre la procedència o no de la constància d'una persona al padró municipal, el criteri per decidir ve determinat per la possibilitat de dirigir a la persona empadronada una comunicació al domicili que figuri a la seva inscripció. Al mateix punt 3, es considera que la correcta aplicació del criteri abans esmentat determina, d'una banda que s'hagi d'acceptar com a domicili qualsevol adreça on visquin efectivament els veïns i veïnes i, de l'altra, que es pugui i s'hagi de recórrer a un "domicili fictici" en els supòsits en que una persona no pugui aportar cap direcció però sigui coneguda dels serveis socials corresponents.

1.3 – Que el Reglament de població i demarcació territorial de les entitats locals amb rang de Reial Decret 2612/1996, de 20 de Desembre, que modifica l'aprovat pel Reial Decret 1690/1986 d'11 de Juliol estableix al seu article 54.3 que la inscripció en el padró de les persones que resideixin en el municipi sense domicili fix només es podrà dur a terme després que els fets s'hagin posat en coneixement dels serveis socials competents la qual cosa no implica l'obligatorietat de fer un tràmit previ de comprovació com a requisit per demanar ser empadronat sense domicili fix.

1.4 – Que la Llei de procediment administratiu comú de les administracions públiques al seu article 1.2 estableix que només mitjançant llei es poden incloure tràmits addicionals o diferents als previstos com seria el cas de l'Informe de Coneixement de Residència (ICR) que requereix l'Ajuntament de Barcelona. Es a dir, no existeix cap norma amb rang de llei que estableixi l'obligatorietat de comprovar la veracitat de les dades relatives al domicili on la persona diu estar empadronada mitjançant un tràmit addicional al de l'empadronament.

1.5 – Que la Llei 27/2013 de 27 de Desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'administració local que modifica parcialment la Llei 7/1985 de 2 d'Abril reguladora de les bases del règim local disposa al nou article 25.2 que el municipi exercirà com a competències pròpies en els termes establerts per la legislació estatal i de les Comunitats Autònomes en matèries com ara l'avaluació i informació de situacions de necessitat social i l'atenció immediata a persones en situació o risc d'exclusió social (punt e) i la participació en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria (punt n).

1.6 – Que l'Ajuntament de Barcelona va prendre el 10 de juny de 2020 com a mesura de govern municipal sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, l'objectiu 1.5 consistent en "reduir l'exposició de les persones més vulnerables a situacions de crisi o desastre, així com incrementar la seva resiliència per fer-hi front".

2 – Queixes i Propostes sobre l'empadronament a Barcelona

2.1 – **La Fundació CEPAIM** va presentar el 22 d'agost de 2023 una queixa on exposava a la Sindicatura de Greuges de Barcelona diverses dificultats i obstacles que trobaven persones sense domicili fix per empadronar-se a Barcelona.

2.2 – **El Comitè 1er de Desembre, Plataforma Unitària d'ONG-SIDA de Catalunya i la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona** van denunciar públicament el proppassat mes d'abril de 2024 la decisió unilateral de l'Ajuntament de Barcelona de suprimir el conveni amb diverses organitzacions no governamentals que possibilitava l'opció d'un empadronament col·lectiu sense pernocta a persones extremadament vulnerables.

2.3 – **La Federació d'Entitats Catalanes d'Acció Social** va presentar el proppassat mes de maig de 2024 una queixa a la Sindicatura de Greuges de Barcelona expressant la seva preocupació i rebuig de la decisió unilateral de l'Ajuntament de Barcelona de suprimir el conveni amb diverses organitzacions no governamentals que possibilitava l'opció d'un empadronament col·lectiu sense pernocta a persones extremadament vulnerables.

2.4 – **Que la Sindicatura de Greuges de Barcelona** va resoldre el proppassat mes de maig de 2024 que l'actuació de l'Àrea de Drets Socials, Educació, Cultura i Cicles de Vida i de la Secretaria General de l'Ajuntament de Barcelona no s'ajusta a dret pel que fa a la tramitació de l'empadronament sense domicili fix, ja que aquest es condiona a la tramitació prèvia de l'Informe de Coneixement de Residència, i s'efectua sense respectar la garantia dels drets de les persones interessades.

3 – Manca de Garanties Jurídiques de l'Empadronament a Barcelona de les persones en situació d'infrahabitatge o sense llar

3.1 – Les persones que resideixen a Barcelona amb manca d'un domicili fix viuen, en la seva gran majoria, en una situació d'infrahabitatge consistent en viure rellogats sense contracte en una habitació i en una minoria de casos molt greus viuen directament al carrer. Aquesta situació afecta majoritàriament a les **persones novingudes** principalment immigrants procedents de països no comunitaris.

3.2 – Tal i com ha documentat la Sindicatura de Greuges de Barcelona al seu Informe del proppassat mes de maig de 2024, l'Ajuntament de Barcelona, abans d'empadronar les persones en situació d'infrahabitatge o sense llar, efectua una comprovació prèvia de la residència real al municipi a través de l'Informe de Coneixement de Residència (ICR) que disposa d'un formulari de sol·licitud específic.

La forma en que el consistori tramita l'ICR afecta directament les garanties dels drets de les persones interessades pel que fa: **a) Al termini de resolució de l'ICR** que ultrapassa i pràcticament duplica els tres mesos legalment establerts per les instruccions tècniques contingudes a la Resolució de 17 de Febrer de 2020 de la Presidència de l'Institut Nacional d'Estadística i de la Direcció General de Cooperació Autonòmica i Local **b) Al lloc de presentació de l'ICR**, el que s'haurà de fer en qualsevol Oficina d'Atenció Ciutadana (OAC) amb cita prèvia tot i que convé recordar que la ciutadania pot dirigir-se a qualsevol OAC per registrar documentació adreçada a l'Ajuntament sense cita prèvia, i a més a més aquesta possibilitat no apareix en la informació que facilita l'Oficina Virtual de Tràmits municipals **c) Al procediment de comprovació** consistent en una trucada telefònica per verificar les dades de contacte que en bastants casos no es verificable, no pot obviar les barreres idiomàtiques i no es fa d'acord amb un protocol específic, transparent i conegut públicament **d) Al sentit del silenci administratiu** que l'Ajuntament de Barcelona considera negatiu, es a dir, que en cas de que la persona afectada no rebi resposta dins dels tres mesos posteriors a la sol·licitud, aquesta es considera desestimada i es comunica a través d'un SMS al telèfon mòbil indicat en el full de sol·licitud. Aquesta pràctica municipal és contrària a la jurisprudència del Tribunal Suprem (sentència 1049/2023 de 19 de juliol de 2023) que estableix que el silenci administratiu no pot operar quan es tracta d'un informe sobre una situació de fet com és el cas de l'Informe de Comprovació de Residència.

3.3 – **La restricció de les opcions** de presentació d'escrits i sol·licituds per part de la ciutadania, contingudes a l'article 16.4 de la Llei 39/2015, d'1 d'Octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques debilita la garantia dels drets de ciutadania i, a banda, suposa un tracte discriminatori quan es tracta de grups vulnerables de població.

3.4 – L'Ajuntament de Barcelona **no ha consultat ni motivat el canvi de criteri** que implica la supressió de la confiança en l'Associació Salut i Família i a d'altres entitats no governamentals sense ànim de lucre que podien empadronar persones vulnerables en règim d'empadronament en col·lectiu sense pernocta i que això contravé allò disposat a l'article 3.1 e) de la Llei 40/2015, d'1 d'Octubre de règim jurídic del sector públic així com l'article 3.5.1.c de la Llei 39/2015, d'1 d'Octubre, de procediment administratiu comú de les administracions públiques que obliga a que totes les administracions motivin els actes que es separin del criteri seguit en actuacions precedents.

3.5 – L'únic argument genèric que l'Ajuntament ha donat per a suprimir la confiança en l'Associació Salut i Família per a empadronar persones, vulnerables en règim d'empadronament en col·lectiu sense pernocta es "**que l'Ajuntament té l'obligació de vetllar de que el contingut del Padró s'ajusti a la realitat**".

3.6 – La vulneració del **principi de confiança legítima** per part de l'Ajuntament de Barcelona pot donar-se al no haver consultat ni motivat el canvi de criteri abans referit. Aquest principi troba la seva acomodació als articles 9.3 i 10.3 de la nostra Carta Magna i a l'article 3.1 e) de la Llei 40/2015, d'1 d'Octubre, de règim jurídic del sector públic i requereix la concurrència de tres requisits, com són: a) que la decisió pública es basi en signes externs innegables b) que les esperances generades en el ciutadà siguin legítimes i c) que la conducta final de l'Administració no resulti contradictòria amb els actes anteriors o sigui sorprenent e incoherent.

4 – Conseqüències sanitàries i socials de les dificultats d'empadronament a Barcelona de les persones en situació d'infrahabitatge o sense llar

4.1 – Les persones empadronades en col·lectiu sense pernocta al llarg de quinze anys a l'Associació Salut i Família han estat: **a) dones embarassades migrades en situació administrativa irregular** que es troben de vint-i-tres setmanes o més de gestació i viuen rellogades en una habitació **b) mares migrades en situació administrativa irregular que tenen una criatura lactant**, sovint nascuda a Barcelona, i que viuen rellogades en una habitació **c) mares migrades en situació administrativa irregular que tenen fills/es** residint a Barcelona i que viuen rellogades en una habitació **d) persones migrades d'ambdós sexes portadores d'una malaltia infecciosa** que viuen rellogades en una habitació.

4.2 – **Les conseqüències socials** més paleses de les dificultats d'empadronament per a tots aquests col·lectius són **la manca de possibilitat de demostrar el seu temps de residència** a l'Estat Espanyol, i en concret a la ciutat de Barcelona, per poder demanar en el seu moment el permís de residència i de treball com estrangers no comunitaris. Pel que fa a les mares amb nadons, la manca o l'endarriment a l'empadronament suposa que no poden sol·licitar plaça per la seva criatura a les escoles bressol i en el cas de mares amb fills/es més grans de tres anys troben barreres que endarrereixen l'escolarització dels menors.

4.3 – **Les conseqüències sanitàries** més paleses per als col·lectius de persones vulnerables esmentats són: a) Per a **les dones embarassades**, la no obtenció de la targeta sanitària implica l'absència d'atenció prenatal i l'única opció d'anar a un Servei d'Urgències quan comença el part. b) Per a **les persones portadores d'una malaltia infecciosa** diagnosticada als Serveis d'Urgències d'un hospital de Barcelona com pot esser VIH, tuberculosi o hepatitis, la no obtenció de la targeta sanitària implica la manca d'accés al tractament mèdic i la seva potencialitat activa de contagi. c) Per a **les mares amb nadons i fills/es menors** que són atesos als serveis sanitaris públics sense targeta sanitària, la manca d'empadronament suposa el pagament de tots els tractaments farmacèutics.

4.4 – **La principal conseqüència psicosocial** de les barreres a l'empadronament per aquestes poblacions extremadament vulnerables que viuen en situació d'infrahabitatge es que l'opció de l'empadronament sense domicili fix els hi resulta inabastable doncs al trobar-se rellogades en habitacions sense contracte, el/la propietari/a del pis no està disposat a que declari aquest domicili i, per descomptat, no vol que rebin la visita de comprovació de residència dels serveis socials. Aquest encadenament de factors negatius és molt possible que tingui com a conseqüència **una acumulació progressiva** de població extremadament vulnerable que viurà sense empadronar-se a la ciutat de Barcelona. En cas de produir-se aquest efecte poblacional paradoxal però molt plausible, la meta genèrica de l'Ajuntament de Barcelona de que el contingut del Padró s'ajusti a la realitat no s'aconseguirà.

4.5 – **Les conseqüències socials i sanitàries** de les barreres a l'empadronament per a les persones sense llar com ara persones que viuen al carrer, menors no acompanyats, persones amb addicions i drogodependències i sensellaristes són devastadores doncs suposen **el seu absolut desemparament** i la seva exclusió sanitària i social.

En base a tot l'anteriorment exposat es

SOL.LICITA

Que donat que l'Ajuntament de Barcelona té atribuïdes facultats de revisió d'ofici dels seus propis actes, rectifiqui i proceda a:

Primer – Considerar un procediment administratiu vàlid, com ho ha estat durant quinze anys, **l'empadronament col·lectiu sense pernocta** de les persones en situació d'extrema vulnerabilitat que s'han enumerat als apartats 4.1 i 4.5 amb **la innovació** de que l'Associació Salut i Família i d'altres organitzacions no governamentals autoritzades per l'Ajuntament comuniquin immediatament el domicili fictici i la identitat documentada de la persona als serveis socials municipals.

Segon – Considerar un procediment administratiu vàlid **d'empadronament sense domicili fix** l'aportació com a domicili fictici de l'adreça de la seu social de l'Associació Salut i Família i d'altres organitzacions no governamentals autoritzades per l'Ajuntament en el cas de persones en situació d'extrema vulnerabilitat enumerades als apartats 4.1 i 4.5 amb l'obligació de que l'entitat autoritzada comuniqui immediatament el domicili fictici i la identitat documentada de la persona als serveis socials municipals.

Amb l'esperança de que l'Ajuntament de Barcelona, basant-se en els principis de confiança legítima cap als ciutadans i més en concret amb les entitats privades sense ànim de lucre que tenen finalitats d'interès públic concurrents amb les de l'administració municipal, accepti la nostra sol·licitud signo la present a Barcelona, set de juny de 2024.